

JAK DZIAŁA GOSPODARKA?

ŚWIAT PIENIĘDZY
I RYNKÓW
BEZ TAJEMNIC

KYLA SCANLON

PRZEDMOWA: **MORGAN HOUSEL**
AUTOR BESTSELLERA *PSYCHOLOGIA PIENIĘDZY*

onepress

Tytuł oryginału: In This Economy?: How Money and Markets Really Work

Tłumaczenie: Michał Lipa

ISBN: 978-83-289-2598-4

Copyright © 2024 by Kyla Scanlon

Foreword copyright © 2024 by Morgan Housel

All rights reserved including the right of reproduction in whole or in part in any form.

No part of this book may be used or reproduced in any manner for the purpose of training artificial intelligence technologies or systems. This work is reserved from text and data mining (Article 4(3) Directive (EU) 2019/790).

This edition published by arrangement with Crown Currency, an imprint of the Crown Publishing Group, a division of Penguin Random House LLC.

Polish edition copyright © 2025 by Helion S.A.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawca dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawca nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres

onepress.pl/user/opinie/jadzgo

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Helion S.A.

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel. 32 230 98 63

e-mail: onepress@onepress.pl

WWW: onepress.pl (księgarnia internetowa, katalog książek)

Printed in Poland.

- [Kup książkę](#)
- [Poleć książkę](#)
- [Oceń książkę](#)

- [Księgarnia internetowa](#)
- [Lubię to! » Nasza społeczność](#)

Spis treści

Przedmowa	11
Wprowadzenie	13

CZĘŚĆ I

ROZWIBROWANA GOSPODARKA

ROZDZIAŁ 1. Królestwo Ekonomii	19
Królestwo	19
Wibracje tworzą gospodarkę	21
ROZDZIAŁ 2. Rozwibrowana gospodarka	23
Nastroje i rynki	23
Ekonomiczny cykl życia	24
Napędzanie emocji	25
Wibrologia i gospodarka emocji	26
Tort niepewności	28
Ekonomiczne pierścienie nastroju	29

CZĘŚĆ II

DZIAŁANIE PIENIĘDZY

ROZDZIAŁ 3. Dziwny świat pieniędzy	35
Dziwny świat pieniędzy	35
Dolary a sens – co sprawia, że pieniądz jest pieniądzem?	35
Wieczne problemy: ewolucja pieniądza	36
Historia amerykańskiej waluty: od rewolucji do uznania	38
ROZDZIAŁ 4. Mechanika współczesnego pieniądza	41
Schemat bankowości	42
System rezerwy cząstkowej	43
Sztuka pożyczania	44

Rozszyfrowywanie bilansu banku	44
Niewidzialny szeryf	45
Jak banki zabezpieczają się przed ryzykiem?	46
Jak bank może upaść?	46
Panowanie dolara	48
Refleksja nad dolarem	51
Myśl końcowa	53

CZĘŚĆ III

MIARY STANU GOSPODARKI

ROZDZIAŁ 5. Podaż i popyt	57
Wprowadzenie do podaży i popytu	57
Ekonomika chlebka bananowego	58
Łańcuchy dostaw	59
Półprzewodniki	61
Używane samochody	62
Eggflacja? Bez jaj!	63
Od mechaniki do polityki	65
Ulepszanie łańcuchów dostaw	65
ROZDZIAŁ 6. PKB i gospodarka	67
Mierzenie PKB	67
Konsumpcja	68
Inwestycje	68
Wydatki publiczne	69
Eksport netto	69
W Krainie Piernikowych Yeti	69
Wzrost napędzany długiem	70
Co tak naprawdę znaczy PKB?	71
Wzrost za wszelką cenę	73
Spojrzenie w przyszłość	74
ROZDZIAŁ 7. Towary	75
Globalizacja a towary	75
Czynniki zewnętrzne i towary	77
Ropa naftowa	78
Ceny benzyny	78
Metale	79
Wzrost produkcji ropy z łupków w Stanach Zjednoczonych	80
Rozwój energetyki odnawialnej	81
Sztuczna inteligencja a towary	82

ROZDZIAŁ 8. Inflacja	83
Rodzaje inflacji	83
Mierzenie inflacji	84
Wskaźnik cen towarów konsumpcyjnych: inflacja dla ludu	84
Osobiste wydatki konsumpcyjne: wskaźnik dla Rezerwy Federalnej	87
Wskaźnik cen producentów: inflacja dla firm	88
Inflacyjna pizza	89
Oczekiwania inflacyjne	90
Przyczyny inflacji	91
1. Wzrost cen	93
2. Stan rynku pracy	97
3. Globalizacja	98
4. Rynki energii	99
Inne rodzaje „flacji”	100
Deflacja	100
Hiperinflacja	101
ROZDZIAŁ 9. Rynek pracy	103
Czym jest rynek pracy?	103
Najważniejsze mierniki rynku pracy	104
Stopa bezrobocia	104
Współczynnik aktywności zawodowej	105
Badania i pomiary	106
Wynagrodzenia	108
Płaca minimalna	111
Wypaczony obraz wzrostu płac	112
Międzynarodowe konsekwencje niskich płac	114
Jak wartościujemy pracę?	116
Siła pracowników	117
Jak można ulepszyć rynek pracy?	118
Imigracja	118
Urlopy rodzicielskie i ułatwienia dla osób z niepełnosprawnościami	118
Zmiana podejścia do własności	119
Budowanie	120
ROZDZIAŁ 10. Rynek mieszkaniowy	122
Amerykański sen	122
Cykl mieszkaniowy to cykl koniunkturalny	122
Jak kupić dom?	123
Oprocentowanie kredytów hipotecznych w ciągu ostatnich dwóch lat	123
Dlaczego mamy za mało mieszkań?	125

Rynek mieszkaniowy w innych krajach	126
Jak rozwiązać problem?	127
ROZDZIAŁ 11. Rynek akcji	130
Czym są rynki?	130
Rodzaje ryzyka na rynku	131
Rynek akcji a gospodarka	131
Przykład wyceny	133
Fundusze giełdowe	135
Czy BlackRock rządzi światem?	135
Dostawcy indeksów	135
Pasywne kontra aktywne	136
Rynek akcji to siedem firm	137
Rynki efektywne (i nieefektywne)	139
Co się wydarzyło w 2021 roku?	140
Dlaczego rynki stały się memem?	141
ROZDZIAŁ 12. Rynek obligacji	143
Rynek obligacji	143
Czym są obligacje?	143
Obligacje między przyjaciółmi	144
Rating obligacji	145
Wysokodochodowy przyjaciel	146
Bony i obligacje skarbowe	147
Rynek obligacji skarbowych	148
Rynki jako odzwierciedlenie emocji	149
ROZDZIAŁ 13. Kryptowaluty	153
Narracja o kryptowalutach	153
Tokeny niewymienne	155
Czy dogecoin jest żywy, czy martwy?	156
FTX	156
Co poszło nie tak w kryptowalutach?	159
ROZDZIAŁ 14. Recesje	160
Recesje i spowolnienia gospodarcze	160
Semantyka recesji	161
Jak wygląda recesja?	164
Historyczne recesje	165
Recesja w 2008 roku	165
Recesja w 2020 roku	166
Firmy zombie	167
Wibrecesja	168
Zalety recesji	169

CZĘŚĆ IV

RUCHY PIENIĘDZY

ROZDZIAŁ 15. Polityka fiskalna	175
Co to jest polityka fiskalna?	175
Na co rząd wydaje pieniądze?	176
Podatki	177
Obligacje	180
Limit zadłużenia	180
Wielka Brytania pokazuje, że polityka fiskalna jest sztuką	183
Lekcje ze strefy euro	184
Czy rząd może przetrwać?	185
Polityka fiskalna jest tak naprawdę dobra	185
ROZDZIAŁ 16. Polityka monetarna	187
Co robi Fed?	187
Jak działają narzędzia Fedu?	189
Rezerwy obowiązkowe	189
Operacje otwartego rynku	189
Umowy repo	190
Stopa dyskontowa	191
Stopa funduszy federalnych	192
Działalność banku centralnego opiera się na zaufaniu	192
Polityka monetarna w 2020 roku	194
Wiarygodność Rezerwy Federalnej	197
ROZDZIAŁ 17. Rezerwa Federalna	199
Kto założył Fed?	199
Jak działa Rezerwa Federalna?	200
Rada Gubernatorów	201
Federalny Komitet ds. Operacji Otwartego Rynku (FOMC)	201
Banki Rezerwy Federalnej	201
Przewodniczący Rady	201
Narracja Rezerwy Federalnej	202
Tworzenie narracji	203
Opór przeciwko narracji	203
Fed na wysokiej górze	204
Lata 70.	204
Volcker w 2022 roku	206
Cel: 2%	206
Jak Fed postępuje z rynkami?	207
Fed i rynek pracy	208
Nawigowanie we mgle	210

CZĘŚĆ V

TEORIE, PROBLEMY, MOŻLIWOŚCI

ROZDZIAŁ 18. Stary człowiek i nowe teorie	215
Ekonomia klasyczna	216
Ekonomia keynesowska	217
Monetaryzm	218
Nowa teoria wzrostu	218
Inne teorie	219
ROZDZIAŁ 19. Problemy	224
O poddawaniu się	224
Stan amerykańskiego snu	224
Gospodarka a zdrowie psychiczne	225
Zmieniająca się natura pracy	227
Demografia	228
Gdy systemy zawodzą	228
Masz w oczach znaki dolara	230
Media społecznościowe tylko pogarszają sprawę	231
Kryzys rozumienia przekazu medialnego	232
Media, nostalgia i konsumpcjonizm	234
Wszystko jest takie samo	235
O co tak naprawdę chodziło z GME?	236
Nierówności ekonomiczne i współpraca	237
ROZDZIAŁ 20. Możliwości	239
Opieka zdrowotna	239
Dostępność rynku pracy dla imigrantów, rodziców i osób niepełnosprawnych	241
Mieszkalnictwo	243
Edukacja	245
Czysta energia	246
Myślenie w kategoriach obfitości	247
Podziękowania	251
O autorce	252
Przypisy	253

Rozwibrowana gospodarka

Czym więc jest ekonomia?

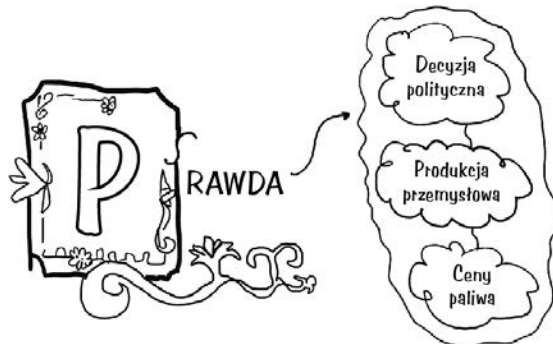
Ekonomię można postrzegać jako najlepsze narzędzie do rozszyfrowywania naszych zbiorowych decyzji. Chodzi w niej o zrozumienie, jak i dlaczego wykorzystujemy posiadane zasoby oraz jak podejmujemy decyzje w kuluarach organów legislacyjnych i regulacyjnych i w codziennym życiu.

Ekonomia to nie martwy zbiór cyfr i teorii, lecz dynamiczna mapa ludzkich zachowań, przewodnik pozwalający poruszać się po złożonych sieciach podaży, popytu i sił rynkowych, a także zasób elementarnej wiedzy na temat polityki i perspektyw rządzących naszymi społecznymi potrzebami i pragnieniami.

NASTROJE I RYNKI

Życie w niepewnym świecie jest trudne. Mamy zwierzęce mózgi, które lubią wiedzieć, co się dzieje. Są one skonstruowane tak, aby najpierw przetwarzać negatywne informacje, ponieważ dzięki temu łatwiej planować działania umożliwiające przetrwanie.

Gadające głowy lubią powoływać się na dane ekonomiczne i mówić: „Spójrzmy na te wskaźniki produkcji przemysłowej. Wyglądają bardzo optymistycznie”. Bądźmy jednak szczerzy — to nie ma raczej związku z codzienną rzeczywistością większości ludzi. W tym rozdziale skupię się na tym, jak oczekiwania, teoria i rzeczywistość wywołują rozwibrowanie gospodarki.

EKONOMICZNY CYKL ŻYCIA

Model okrężny gospodarki pomaga zrozumieć przepływy zasobów i pieniędzy. To schemat ilustrujący interakcje między dwiema najważniejszymi grupami: gospodarstwami domowymi i przedsiębiorstwami. Gospodarstwa domowe dostarczają przedsiębiorstwom pracę, a w zamian dostają wynagrodzenie.

Następnie wydają zarobione pieniądze na towary i usługi wytwarzane przez firmy. Przedsiębiorstwa potrzebują więc gospodarstw domowych nie tylko jako dawców pracy, ale też jako konsumentów kupujących ich produkty.

Oprócz tego jest oczywiście rząd, który pobiera podatki i zajmuje się redystrybucją dochodów, co przekłada się na siłę nabywczą gospodarstw domowych i planowanie inwestycji przez przedsiębiorstwa. Sektor finansowy zarządza przepływem oszczędności i inwestycji oraz wymianą handlową z innymi krajami.

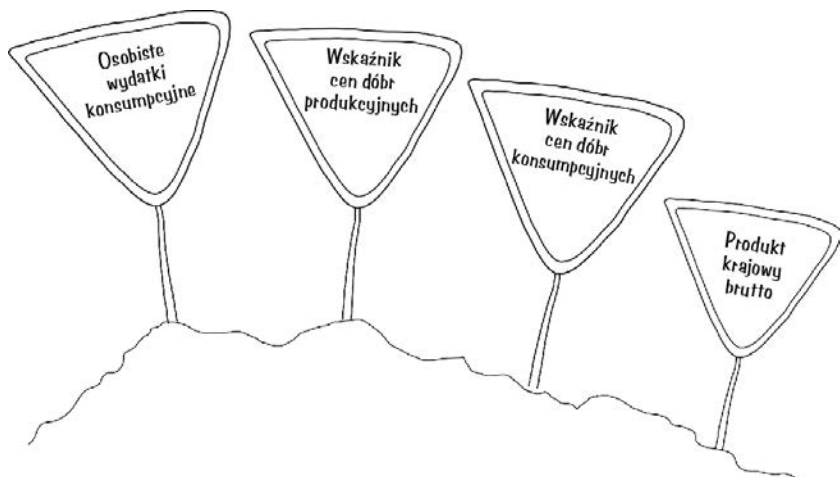
Powyższy diagram to tylko jeden z wielu modeli gospodarki, ale pokazuje, z jak wielu elementów się ona składa. Działanie gospodarki jest bardzo złożone — stąd ogromny rozdźwięk pojawiający się czasem między danymi a rzeczywistością.

Próba zrozumienia zawłości gospodarki przypomina niekiedy rozszyfrowywanie tajemniczego języka skrótów i symboli. Choć takie wielkości jak PKB, CPI, PCE i PPI (wszystkie one zostaną objaśnione w dalszej części książki) są bardzo istotnymi miernikami kondycji gospodarki, często zupełnie nie odzwierciedlają codzienności, w której żyją ludzie.

Rosnące ceny żywności, wysokie czynsze i stres związany ze spłatą kredytu hipotecznego nie zawsze idą w parze z rzekomymi sukcesami, które można wyczytać z tych danych statystycznych. To właśnie rozbieżność między twardymi danymi a naszymi przeżyciami jest źródłem rozwibrowania gospodarki.

NAPĘDZANIE EMOCJI

Kiedy w Stanach Zjednoczonych rosną ceny benzyny, nastroje konsumentów zwykle się pogarszają, co może wpływać na funkcjonowanie gospodarki. Wysokie ceny paliwa sprawiają, że czujemy się źle — i nietrudno zrozumieć dlaczego.

1. Wysokie ceny paliwa mają wpływ na wszystkich właścicieli samochodów, a także na ceny towarów wymagających transportu (czyli praktycznie wszystkiego, co kupujemy), nie wspominając już o kosztach ogrzewania domów i wytwarzania energii elektrycznej. Ropa naftowa jest wspólnym mianownikiem gospodarki — wszystko zależy od jej ceny.
2. Jesteśmy pod wpływem cen — kiedy są wysokie, czujemy się źle.
3. Kiedy my czujemy się źle, gospodarka też czuje się źle.

Jaskrawe neony na każdym rogu przypominają nam, jak drogie jest życie. Wysokie ceny benzyny nie powodują recesji. Ale z pewnością mogą wywoływać wrażenie, że mamy z nią do czynienia.

CZYM JEST OPEC?

Warto wiedzieć, czym jest OPEC, żeby zrozumieć, dlaczego ceny ropy się zmieniają i dlaczego to takie ważne dla całego świata. OPEC, czyli Organization of the Petroleum Exporting Countries (Organizacja Krajo**W** Eksportujących Ropę Naftową), to grupa trzynastu największych eksporterów ropy na świecie. Wspólnie decydują one o tym, ile tego surowca powinny produkować, a to wpływa na jego ceny na całym świecie.

Kraje OPEC produkują znaczną część światowej ropy, dlatego ich decyzje są tak istotne. Kiedy zwiększają wydobycie, cena ropy zwykle spada, a kiedy je zmniejszają – cena zwykle rośnie. Działania OPEC mają więc wpływ na to, ile płacimy za takie produkty jak benzyna, która jest pochodną ropy. Kiedy zatem słyszysz o OPEC w wiadomościach, chodzi o to, ile ropy wydobywają te kraje i jak to wpływa na nas wszystkich.

Na sytuację na rynku ropy wpływa ilość surowca wydobywanego przez Organizację Krajów Eksportujących Ropę Naftową (OPEC) oraz innych producentów, w tym Stany Zjednoczone, a także ilość ropy zużywanej przez konsumentów — czyli podaż i popyt! Rynek ten oddziałuje na stosunki międzynarodowe, podlega wpływowi polityki i strategii poszczególnych krajów, a także steruje rozległą siecią łańcuchów dostaw, dzięki którym ropa trafia spod ziemi do praktycznie wszystkich gałęzi gospodarki. Ceny ropy to tylko jeden z wielu przykładów na to, jak nasze nastroje mogą wpływać na gospodarkę i jak ważne jest zarządzanie nastrojami społecznymi.

WIBROLOGIA I GOSPODARKA EMOCJI

Nie ma nic nowego ani wyjątkowego w spostrzeżeniu, że to nastroje napędzają gospodarkę. John Maynard Keynes użył określenia „zwierzęce instynkty”¹, żeby opisać, jak emocje mogą wpływać na decyzje ludzi i zachowania rynkowe. Takie pojęcia jak irracjonalny entuzjazm, zachowania stadne i apetyt na ryzyko mieszczą się w ramach koncepcji gospodarki kształtowanej przez nastroje.

TEORIA EKONOMICZNA	ROLA EMOCJI W TEORII
Teoria perspektywy	Emocje, takie jak niechęć do ponoszenia strat, wpływają na nasze decyzje dotyczące ryzyka.
Efekt sformułowania	Emocje mogą wynikać z tego, w jaki sposób przedstawiane są informacje.
Zakotwiczenie i dostosowanie	Emocje mogą skłaniać ludzi do skupiania się na wstępnych informacjach i dostosowywania się do nich.
Efekt posiadania	Emocjonalne przywiązanie do posiadanych rzeczy wpływa na ich wycenę.
Teoria żalu	Emocje związane z żalem wpływają na nasze decyzje oraz skłonność do unikania ryzyka.
Teoria wyboru międzyokresowego	Niecierpliwość może wpływać na wybory dokonywane między obecnymi a przyszłymi wynikami.
Prognozowanie afektywne	Przewidywania dotyczące przyszłych emocji wpływają na nasze obecne decyzje.
Teoria tożsamości społecznej	Nasze emocje związane z tożsamością społeczną wpływają na zachowania ekonomiczne.
Zaangażowanie emocjonalne konsumenta	Więzi emocjonalne wpływają na nasze preferencje i lojalność wobec marki.

Jedną z teorii wartych bliższego zbadania jest *teoria refleksyjności*², sformułowana przez legendarnego inwestora George’a Sorosa. Mówi ona o istnieniu pętli sprzężenia zwrotnego między tym, co ludzie myślą, a tym, co faktycznie się dzieje, co z kolei zmienia sposób myślenia ludzi. Najlepszym przykładem tego zjawiska jest bańka internetowa.

1. **Początkowe spostrzeżenie lub przekonanie.** Pod koniec lat 90. panowało powszechne przekonanie, że internet zrewolucjonizuje biznes (co faktycznie się stało!) i że tradycyjne narzędzia wyceny nie mają zastosowania do firm internetowych (a jednak miały...). To przekonanie doprowadziło do wzrostu wyceny startupów technologicznych, z których wiele nie osiągało żadnych zysków.
2. **Działanie rynkowe oparte na przekonaniu.** Inwestorzy zaczęli pompować pieniądze w akcje spółek technologicznych i startupów internetowych, windując ich ceny. Wynikało to częściowo z założenia, że ze względu na ogromny potencjał internetu te wysokie wyceny są uzasadnione.
3. **Pętla refleksyjnego sprzężenia zwrotnego.** W miarę jak do sektora technologicznego napływało coraz więcej pieniędzy, a ceny akcji rosły, umacniało się przekonanie, że internet jest fundamentalnym źródłem transformacji i że wysokie wyceny są uzasadnione. Rosnące notowania akcji przyciągały jeszcze więcej inwestorów, co powodowało dalszy wzrost cen.
4. **Pęknięcie bańki.** Kiedy do inwestorów dotarło, że wiele firm internetowych nie przyniesie żadnych zysków przez wiele lat (albo nigdy), bańka pękła. Ceny akcji gwałtownie spadły, co doprowadziło do krachu dotcomów na początku XXI wieku.

Soros twierdzi, że wysoko wyceniane firmy, które przyciągnęły znaczne inwestycje w związku z *oczekiwaniem* dotyczącymi ich przyszłej rentowności — często wynikającymi bardziej z narracji niż obiektywnej analizy — zyskują przewagę w zatrudnianiu i pozyskują najlepszych specjalistów w danej dziedzinie. Kto nie chciałby pracować dla nowego, popularnego startupu, który może stać się kolejnym Google'em, Apple'em lub Microsoftem? Wysoka wycena (oparta na oczekiwaniach) przyciąga kolejnych inwestorów i coraz więcej pieniędzy, co przekłada się na jeszcze szybszy wzrost i napływ jeszcze lepszych specjalistów. Ten przykład unaczynia nieostrą granicę między postrzeganiem a rzeczywistością: czy cena akcji jest wysoka, ponieważ firma się rozwija, czy też firma się rozwija, ponieważ cena akcji jest wysoka? A może (to najgorsza sytuacja) jest pogrążona w stagnacji, a kurs jej akcji jest zawyżony, zatem mamy do czynienia z bańką spekulacyjną, która nie odzwierciedla rzeczywistości?

Poniższy fragment artykułu pod tytułem *Noise* (Szum) ekonomisty Fischera Blacka z 1986 roku dotyczy tej samej koncepcji:

Uważam, że poziom cen i stopa inflacji są nieokreślone. Odzwierciedlają przekonania ludzi. Decydują o nich oczekiwania, które jednak nie podlegają racjonalnym regułom. Jeśli ludzie wierzą, że określone zmiany podaży pieniądza spowodują zmiany stopy inflacji, może się tak stać, ponieważ ich oczekiwania zostaną uwzględnione w długoterminowych umowach. (Wyróżnienie moje).

Oczywiście nasze oczekiwania wpływają na rzeczywistość. To, co uważamy za prawdopodobne, ostatecznie się spełnia, co z kolei wpływa na dalszy bieg wydarzeń. Emocje (wibracje) są głównym motorem wielu podejmowanych przez nas decyzji.

Wszystko to, w połączeniu z naszymi osobistymi doświadczeniami, wpływa na nasze ostrzeżenie i interpretację świata oraz nasze późniejsze opinie na jego temat. Tak właśnie się czujemy. Na tym polegają wibracje.

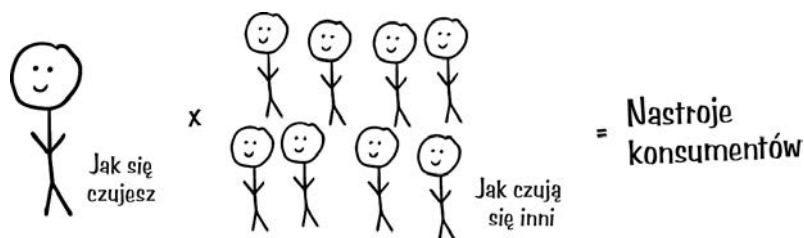
TORT NIEPEWNOŚCI

Kiedy martwimy się o gospodarkę, zwykle martwimy się o własne pieniądze. Powstaje przepis na idealny tort niepewności, złożony z trzech warstw: oczekiwań, teorii i rzeczywistości.

- **Oczekiwania:** jak według nas powinno być;
- **Teoria:** jak powinno być;
- **Rzeczywistość:** jak jest naprawdę.

Nasze nastroje ulegają zwielokrotnieniu w całej gospodarce. Twoje nastroje łączą się z nastrojami wszystkich innych osób, co na bardzo podstawowym poziomie kształtuje nastroje konsumentów. W rozdziale poświęconym PKB będzie mowa o tym, że nastroje konsumentów mają ogromne znaczenie, ponieważ wpływają na ich wydatki, które są głównym motorem wzrostu PKB.

Kiedy oczekiwania, teoria i rzeczywistość się rozchodzą, robi się naprawdę dziwnie. Teoria ekonomiczna jest tego doskonałym przykładem. Jest różnica między tym, co mówią podręczniki, a tym, co faktycznie robią firmy. Ekonomia uchodzi za ponurą naukę, ale tak naprawdę powinna być nazywana ponurą sztuką. Większość modeli wyceny akcji to tylko oparte na wiedzy domysły dotyczące przyszłości; większość teorii ekonomicznych jest mierzalna, ale opiera się na luźnych faktach. Jak zauważyła angielska pisarka Hilary Mantel w artykule na temat faktów, historii i prawdy opublikowanym w 2017 roku w „Guardianie”, „[d]owody są zawsze częściowe. Fakty nie są prawdą, choć stanowią jej część, a informacje nie są wiedzą. Historia nie jest zaś przeszłością, lecz metodą, którą wypracowaliśmy, aby uporządkować swoją niewiedzę o przeszłości. Jest zapisem tego, co zachowało się w dokumentach”²³.

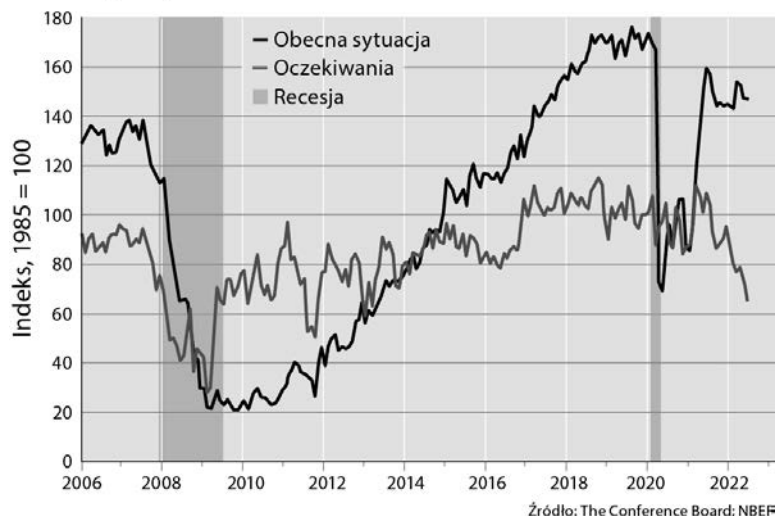
Przypadkowe fakty nie zawsze oddają całą prawdę! Powoduje to dysonans poznawczy, ponieważ pojawiają się sprzeczne przekonania, no bo jak to — nic nigdy nie ma sensu i nikt tak naprawdę nie wie, co się dzieje?

EKONOMICZNE PIERŚCIENIE NASTROJU*

Możemy analizować pewne wskaźniki, aby ocenić ten element dysonansu poznawczego. Na przykład organizacja Conference Board publikuje wyniki badania zaufania konsumentów (Consumer Confidence Survey), które zawierają kluczowe informacje na temat optymizmu konsumentów. Inne mierniki nastrojów konsumentów, w tym indeks globalnego zaufania konsumentów Conference Board (Global Consumer Confidence Index) oraz opracowania takich firm jak Nielsen, Ipsos i GfK, także dają wgląd w postawy konsumentów, ich oczekiwania ekonomiczne i postrzeganie rynku pracy, pozwalając mniej więcej zrozumieć, jak ludzie oceniają obecną sytuację i jakie mają oczekiwania. Gdy istnieje rozdźwięk między obecną sytuacją a oczekiwaniami ludzi, to niedobrze, ponieważ znaczy to, że ludzie myślą: „Ojej, jest naprawdę źle i będzie jeszcze gorzej”.

* Pierścienie nastroju, popularne w latach 70., zmieniały kolor w zależności od temperatury ciała noszącej je osoby, a ich twórcy twierdzili, że odzwierciedlają one emocje — *przyp. tłum.*

Obecna sytuacja i wskaźnik oczekiwań

Oczywiście uczucie, że nie jest dobrze, stopniowo się nawarstwa. Między miernikami ufności też występują różnice, więc nawet nie mamy pewności co do poziomu własnego optymizmu! Kiedy jednak pojawia się rozdźwięk między rzeczywistością a oczekiwaniami co do rzeczywistości, naprawdę jest słabo.

Model oparty na wibracjach można dość łatwo zastosować do naszego świata. Kiedy ludzie czują się źle, często podświadomie podejmują zgodne z nim działania. Jeśli czują się niepewnie, mogą zmniejszyć wydatki, co odbije się na całej gospodarce. To jest właśnie moc kształtowania rzeczywistości gospodarczej, którą dysponują ludzie — nie wyłączając Ciebie. Dotyczy to również wszelkiego rodzaju danych ekonomicznych. Jak to ujął Josh Zumbrun w „The Wall Street Journalu”, „[o]czekiwana inflacja jest w pewnym sensie samospełniająca się przepowiednią.

Jeśli ludzie spodziewają się, że będzie nadal rosnać, mogą podnosić ceny swoich produktów lub domagać się podwyżek wynagrodzeń, co rzeczywiście prowadzi do dalszego wzrostu cen”⁴.

Pomyśl, w jak dużym stopniu wynika to z nastrojów: inflacja jest całkowicie zależna od oczekiwań ludzi! Doświadczenie, dowody, oczekiwania, spostrzeżenia i interpretacje są kluczowymi zmiennymi ekonomicznymi — a zarządzanie gospodarką może być trudne, gdy wibracje są złe. Oczywiście rozwiązaniem jest więc wywołanie odpowiednich nastrojów, prawda?

Ha, żeby to było takie łatwe! Emocje to tylko część układanki. Kiedy ludziom wydaje się, że wszystko się wali, chcą móc wskazać palcem winnego i powiedzieć: „Tak nie powinno być”. Problem polega na tym, że mają rację — tak nie powinno być. Wszyscy zabiegają o większe swobody w świecie zdominowanym przez korporacje i reklamy, a jeśli coś czujesz, to najlepiej zażyj tabletkę, no i są kredyty studenckie i kryzys mieszkaniowy, i hiperindywidualizm, i do tego planeta płonie, więc w zasadzie nic już się nie da zrobić, ale próbuj ją ratować...

W idealnym świecie problemy byłyby proste, a rozwiązania łatwe. Ale jak powiedział James Baldwin, „[p]rostota jest najtrudniejszą rzeczą na świecie”. Żyjemy w złożonym wszechświecie, przez co bardzo trudno jest wskazać jakiś konkretny Problem Numer Jeden.

PROGRAM PARTNERSKI

— GRUPY HELION —

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA
Helion

Dlaczego ceny tak rosną? Skąd się bierze inflacja? Czy recesja naprawdę jest taka straszna? I czym właściwie jest ten tajemniczy bank centralny?

Dla większości z nas ekonomia brzmi jak zbiór niezrozumiałych zakłębionych wypowiedzi w obcym języku. A przecież to właśnie ona kształtuje naszą codzienność — wpływa na ceny w sklepach, oprocentowanie kredytów i szanse na znalezienie pracy. Co więcej, znajomość jej mechanizmów pozwala każdemu podejmować lepsze, bardziej świadome decyzje.

Oto szczery, błyskotliwy i... ilustrowany przewodnik po szalonych obliczeniach i trudnej terminologii ekonomicznej. Znajdziesz w nim wiedzę, która pozwoli

Ci zrozumieć tajemniczy świat pieniędzy, rynków i decyzji politycznych wpływających na Twój portfel. Autorka w zajmujący sposób tłumaczy zawiłe pojęcia i odsłania kulisy funkcjonowania gospodarki. Ta niezastąpiona książka wyjaśnia ukryte siły napędzające kluczowe zjawiska ekonomiczne, obala najczęstsze mity i demaskuje przestarzałe założenia, które ograniczają naszą polityczną wyobraźnię. To idealna rzecz dla tych, którzy chcą wiedzieć, o czym naprawdę mówi się w wiadomościach — i co się dzieje z ich pieniędzmi.

KYLA SCANLON jest dziennikarką serwisu Bloomberg Opinion. Zyskała uznanie dzięki swojemu talentowi do przystępnego wyjaśniania złożonych zagadnień gospodarczych i umiejętnemu łączeniu wiedzy akademickiej z praktycznym podejściem. Karierę zaczynała jako sprzedawczyni samochodów, po czym podjęła pracę w Capital Group, gdzie zajmowała się analizą makroekonomiczną.

“*Dlaczego publiczna dyskusja na temat polityki gospodarczej tak często pokazuje żalostną ignorancję uczestników?*

— Robert Solow, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie ekonomii

onepress

Księgarnia internetowa:
onepress.pl

HELION S.A.
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
onepress@onepress.pl

książkiklasybusiness

ebook dostępny na:
ebookpoint

ISBN 978-83-289-2598-4

Cena: 67,00 zł